

Borås Wärfveri 1915-Talet

Blir en fortsättning på lördagens blogginlägg, på bilden ser vi Borås Wärfveri runt år 1915. Petter Andreas Åkerlund valde dock att gå sina egna vägar genom att gå sina egna vägar genom att etablera Druvefors Väfveri AB vid Druveforsfallet år 1871. Han lät uppföra en fabriksbyggnad i gråsten enligt samma koncept som Sven Erikson tidigare hade använt i sina egna anläggningar i Rydboholm, Rydal, Svaneholm och Viskafors. Den är staden äldsta bevarande industribyggnad. Druvefors Väfveri blev den enda fabriksanläggning som utnyttjade vattenkraften i Viskan. Vid tiden för industrins kraftiga expansion i Borås hade vattenkraften ersatts med allt kraftfullare ångmaskiner, som drev fabrikernas vävstolar och andra maskiner. Utbyggnaden av järnvägsnätet gjorde det billigt att frakta råvaror och bränsle. Borås blev därmed alltmer konkurrenskraftigt från 1870-talet och framåt med sin stora kapitalbildning och sina textila traditioner.

Foto Glenn Murberg 20171013

Denna bild fotograferade jag den 13 oktober 2017 när jag var högst uppe i Carolikyrkans torn och man ser att det har skett en riktig förändring sedan 1915 och det skiljer 103 år mellan bilderna. I dag genomgår Wiskaholm en stor ombyggnad och man river en del av byggnaden för att bygga upp en stor glasentré, gamla byggnader ska man renovera varsamt och inte ändra på. Den mycket begränsande industrimarken inom den gamla stadskärnan var redan i mitten av 1880-talet till en stor del utnyttjad och ett pärlband nya fabriker uppfördes därför på oexploaterad mark utanför den äldre rutnätsstaden. De byggdes nästan uteslutande vid eller i nära anslutning till Viskan med närhet till järnvägsspår. Nya industriområden växte fram söder om staden vid spårgatan, utmed Skaraborgsvägen samt utmed Magasinsgatan. Den nya generationen fabriker uppfördes med engelska och tyska förebilder, stora fabriksbyggnader i rött eller gult tegel, flankerade av höga skorstenar blev alltmer dominerande inslag i stadsbilden. De största textilindustriableringarna på 1870-1880-talen var Nilsson & CO som den blev Evedal och Wiskastrands Mekaniska Väfveri AB norr om staden, Norrby Spinneri och väfveri och Dalhems Väfveri utmed Magasinsgatan och Annebergs Spinneriaktiebolag vid Spårgatan i söder. På 1890-talet tillkom flera ylleindustrier som Borås Klädningstygfabrik, Kilsunds AB och AB Merinos, samtidigt som flera nya spinnerier etablerades. Vid slutet av 1880-talet inledde Borås en expansion som under ett halvt århundrande förlänade staden titeln "Sveriges snabbast växande stad". Mellan 1875 och 1910 steg antalet fabriker från 16 till 97, de flesta tillhörande den "grundtextila" näringen det vill säga spinnerier, väverier eller färgerier. Trikså och konfektionsindustrin, ofta i kombination med hemarbete kompletterade bilden. De viktigaste tidiga trikså- och konfektionsfabrikerna var Carl Eiserman & CO, Petersen & Dekkes Tricotfabrik, AB Erikson & Larsson (Erla-bolaget) och Robert Rydins Fabriks och Handels Aktiebolag (Rory). Den snabbt expanderande textilindustrin och dess anställda gav även förutsättningar för underleverantörer och serviceverkstäder samt livsmedelsindustri att växa sig starka.

Redan år 1888 fanns exempelvis ett bleckslageri, ett bryggeri, två gjuterier och mekaniska verkstäder, ett mejeri, en metallfabrik och två tryckerier. De tidigaste ej textila etableringarna var Sandwalls Ångbryggeri år 1862, anläggningen var grundad redan år 1849 av en annan ägare, Palmens Snickerifabrik år 1874, Borås Mekaniska Verkstad år 1877 och Borås Mejeri Aktiebolag år 1883. Även järnvägsetableringarna gav utrymme för en ny serviceindustri och lokreparationsverkstaden Åhaga Verkstäder som uppfördes år 1903.